MEZŐKÖVESDI SZÍNPADI NÉPVISELET

KÉSZÍTETTE: NYERS BAKÓ RAMÓNA

TARTALOMJEGYZÉK:

Lábviselet – általánosságba véve

NŐI VISELETEK

Leányviselet

Lityák

Leány ünneplő viselete

Menyecske utcai viselete

Menyecske ünneplő viselete

1. Variáció

2. Variáció

Surcok

Asszony téli öltözete

Asszony ünneplő viselete

Menyasszonyi viselet

Fekete

Fehér

FÉRFI VISELETEK

Fiúviselet

Fiú ünneplő viselete

Legényviselet

Legény ünneplő viselete

Vőlegény viselete

FOTÓK

MEGJEGYZÉSEK A CSOPORTOS SZÍNPADI ÖLTÖZÉK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

LÁBVISELET – ÁLTALÁNOSSÁGBA VÉVE

- Régen bocskort hordtak, később papucsot és piros, majd fekete keményszárú csizmát.
- Ezt a végén a cipő, a félcipő és a szandál váltotta fel.

NŐI VISELETEK

- A különféle szabású blúzok („testhezálló”, „litya”, „ráncika”, „vizitke”) a test vonalát követték, derékban szűkek voltak. A pruszlik, a ködmön, hasonló vonalvezetésű volt.
- A pendelyre még két fehér fodros gyolcs alsószoknyát vettek. A hosszú,ráncos felsőszoknyák csak bokában szélesedtek ki az alulra rávarrott fodor által.
- A harang alakú szoknya (a „höndörgő”, vagy „kuruló”) minden lépésnél szépen hullámzott, az asszony egyik sarkától a másikig vágódott.
- Elöl fekete klott „surc” (keskeny kötény) takarta a szoknyát, ennek alsó harmadát gyapjú, pamut, vagy selyemfonállal gazdagon kihímezték.
- Felsőruházatukat selyem, kasmír, atlasz, és műselyem anyagból varrták.
- Hidegben ködmönt (kozsu/kuzsu-t) hordtak, ez éppolyan életre szóló ruhadarab a nőknél, mint a férfiaknál a szűr.

LEÁNYVISELET

- Haja egyágú copfba fonva, selyemszalaggal díszítve.
- Öltözete festő anyagból készült rövid ujjú lityából (fellökő) és ugyanilyen anyagból készült zubbonyból áll.
- A szoknya alján több sorban fekete színű szőr, csíkdísz.
- A litya törzsrészén, ujján és nyakán fekete bársonnyal díszített és szegett, a szoknya fekete selyemszalaggal díszített.
- A szoknya előtt fekete selyem anyagon gépi hímzéssel (nyargalással) gazdagon díszített és ragyogót utánzó surc.

LITYÁK

- Mezőkövesdi női felsőruhadarabok, amelyek összefoglaló elnevezése: litya.
- Szatén, purgament, brokát anyagból készültek, színes pántlika és bársonycsipke díszítménnyel. Ujjain és a farokvégződésein bársonnyal szegettek és gyári fekete csipkével díszítettek.

LEÁNY ÜNNEPLŐ VISELETE

- Haja két ágba fonva.
- Rövid ujjú, színes selyem anyagból készült, színes pántlikával díszített lityát visel.
- Szoknyája magából mintás selyem anyagból készült, tarka pántlikával díszített zubbony, az alján 3 sor színes szőr díszítéssel.
- Köténye gépi hímzéssel, nyargalással készült, színes pántlika rátéttel, az alján két sorban aranycsipke, "ragyogó" díszíti.

MENYECSKE UTCAI VISELETE

- Fején a hajat teljesen eltakaró, színes gyapjúfonalból készített és purgament (kasmír) kendőre erősített menyecske főkötő, csavarintós kendő van.
- Öltözete piros alapon színes mintás karton, pipi anyagból készült rövid ujjú litya és ugyanilyen anyagból készült szoknya, amelyet az alján megképzett fodorról zubbonynak neveznek. A litya és a szoknya színes tarka pántlikával díszített, a pántlika két oldalán bársonycsipke díszítéssel.
- A szoknya alja hat sorban színes gyapjúszőr csíkkal díszítve, a csíkdíszítés felett fehér csipke rátéttel. A szoknya előtt gépi hímzéssel, nyargalással készített címeres, gépelt kötény, az alján fekete csipkedísszel.

MENYECSKE ÜNNEPLŐ VISELETE

1. Variáció:

- Fején a hajat teljesen eltakaró, színes gyapjúfonalból készített és purgament, "kasmír" kendőre erősített menyecske főkötő, csavarintós kendő.
- Öltözete színes rózsás zöld "libaszín" purgament, "kasmír" hosszú ujjú litya és ugyanilyen színű szoknya, amelyet az alján megképzett fodorról zubbonynak neveznek. A litya és a szoknya színes tarka pántlikával díszített, a pántlika két oldalán bársonycsipke-díszítéssel.
- A szoknya alja kilenc sorban színes gyapjúszőr csíkdísszel került kiemelésre. A litya tetején dús fekete kötött gyapjúrojttal díszített zöld purgament nyakbavaló kendő.
- A szoknya előtt színes selyemfonallal hímzett, szűcsmintás surc, ragyogót utánzó hímzett díszítő sorokkal, fekete selyem kötött rojttal.

MENYECSKE ÜNNEPLŐ VISELETE

2. Variáció:

- Haja a fejtetőn kettéválasztva, a halántékon hátravezetve „semerítve”. A fej tetején a kontyba csavart hajra erősített, kemény kéregpapírból készült és rezes csipkével, bársonnyal díszített tok.
- Öltözete kosaras purgament anyagból készült zubbony és hosszú ujjú litya.
- A litya fekete bársonnyal és fekete csipkével, ujján és nyakán fekete bársonnyal szegett, a szoknya alján fekete szőr rátét található.
- A szoknya előtt ragyogót utánzó hímzésdíszítmények között színes matyó virághímzéssel és fekete kötött selyemrojttal díszített "surc", kötény.

SURCOK

- A mezőkövesdi matyó viselet elválaszthatatlan részét képező kötények, amelyek közös elnevezése: surc.
- A surcok mindegyike kézi hímzéssel gazdagon díszített, ragyogót utánzó hímzésdíszítményekkel tagolt, alul fekete kötött selyemrojttal kiegészített.
- A surcok fekete selyem anyagból készültek és kézi hímzéssel, gyári pántlikával, valamint fekete kötött, illetve gépelt selyemrojttal díszítettek.

ASSZONY TÉLI ÖLTÖZETE

- Fején bársony, rojtos téli kendő.
- Felsőruházata báránybőrből készült, színes gyapjúfonallal hímzett, valamint fekete és piros bőrrátétekkel díszített kuzsu.
- Szoknyája aprónráncolt, végig szedett fekete selyem.
- Köténye színes selyemfonallal hímzett makus surc, ragyogót utánzó hímzésdíszítményekkel, fekete selyem kötött rojttal.

ASSZONY ÜNNEPLŐ VISELETE

- Fején ünnepi alkalomhoz illő selyemkendőből és fehér kötött rojtból készült sátoroskendő.
- Öltözete zöld alapon arany selyem, hosszú ujjú lityából és ugyanilyen anyagból készült zubbonyból áll.
- A szoknya alján kilenc sorban váltakozó színű szőr csíkdísz.
- A litya pántlikával díszített, ujján és nyakán fekete bársonnyal szegett, a szoknyán két sor piros dabas szalagdísz.
- A szoknya előtt ragyogót utánzó hímzésdíszítmények között színes pántlikával és fekete csipkével díszített "surc", kötény.

MENYASSZONYI VISELET

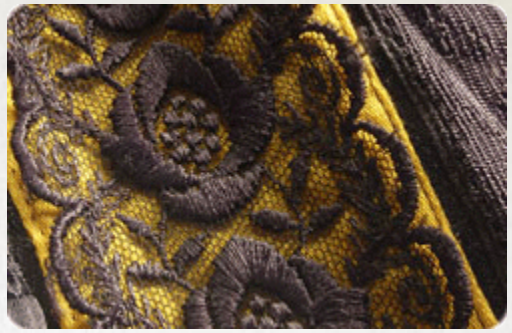

FEKETE

A fején fehér és színes papírvirágokból készített művirág koszorú, fátyol nélkül. A felsőtesten feltört ujjú ingvállat és fekete selyem, rojtos nyakbavaló kendőt visel. Szoknyája aljazatlan fekete selyem, előtte fekete csipkével díszített, aprónráncolt bőkötő.

FEHÉR

A fején fehér és színes papírvirágokból készített művirág koszorú, ezüst rezgőkkel és fátyollal. Öltözete fehér selyemből készült aljazatlan szoknya és rövid ujjú, színes pántlikával díszített "litya", "fellökő" blúz. A blúz felett fehér rojtos gyapjúkendő. A szoknya előtt fehér selyemből készült, aprón ráncolt bőkötő, előtte négy sorban, a kötény derekából kiinduló színes pántlikával díszítve.

FÉRFI VISELETEK

- Sok anyag és dús hímzés.
- Bő ujjú inget viseltek, amelynek dupla széles anyagból szabott ujját hímzéssel és horgolással is díszítették. Kivarrták az ing elejét és a gallérját is.
- Nagyon bő, alul rojtos gatyát hordtak. A férfi kötényeket is dúsan hímezték, gazdagabban, mint a nőkét. A módosabbak ruházatából nem hiányzott a suba, amelyet színes selyemfonállal díszített a szűcs.
- Viseltek szűrt és díszruhájuk lett a cifraszűr.
- Szalagos, gömbölyű, zöld színű süveges kalapjukat kissé félrecsapva viselték a legények, vőlegények, fiatal házasok. A pörgekalap beütött tetővel formált, helyi változata a „vágányos kalap”, ennek szalmából készült változatát is viselték. Jellemző férfi viselet-kiegészítő lett a nyakravaló, ami legelső, sálszerű változatától széles, rézrojtokkal, színes hímzéssel díszített fekete bársony-, vagy selyem nyakravalóvá szélesedett.

FIÚVISELET

- Fején ragyogóval és bársonycsipkével díszített csúcsos kalap.
- Lobogós ingje és rojtos bőgatyája van. A lobogós ingujj, az ingmell és vállfolt: piros, kék és sárga pamutfonallal dúsan hímezve.

FIÚ ÜNNEPLŐ VISELETE

- Fején szalagokkal és bársonycsipkével díszített csúcsos kalap.
- Ujján és vállán színes selyemfonallal dúsan hímzett, tarka pántlikával és színes cipós horgolással díszített lobogós inget visel. Az ingen posztó anyagból készült csontgombokkal, ezüst pitykével és sujtással díszített mellény.
- Gyolcsból készült, ráncba szedett bőgatyája előtt színes selyemfonallal hímzett, pántlikával és fekete selyem kötött rojttal díszített surc.

LEGÉNYVISELET

- Fején ragyogóval, szalagokkal és bársonycsipkével díszített csúcsos kalap.
- Kézelőjén apró ráncba fogott és kenderfonallal hímzett, mellrészén kenderfonallal és subrikált hímzéssel díszített vászoninget visel. Az ingen fekete posztó anyagból készült, csontgombokkal és sujtással díszített lajbi.
- Nyakán hímzett és selyem rojtos nyakkendő. A mellény anyagával egyező, sujtással gazdagon díszített csizmanadrágot és fekete, egyenes szárú nyelves csizmát visel.

LEGÉNY ÜNNEPLŐ VISELETE

- Fején színes pántlikával és szalagokkal díszített csúcsos kalap.
- Ujján és vállán színes selyemfonallal dúsan hímzett, a ragyogót utánzó hímzésdíszítményekkel befejezett és színes cipós horgolással díszített lobogós inget visel. Az ingen posztó anyagból készült, csontgombokkal és sujtással díszített mellény.
- Nyakán hímzett nyakkendő.
- Gyolcsból készült, ráncba szedett bőgatyája előtt színes selyemfonallal hímzett, szűcsmintás, fekete selyem kötött rojttal díszített "surc", kötény.

VŐLEGÉNY VISELETE

- Fején pántlikával díszített csúcsos kalap.
- Az ing gyolcsból készült úgynevezett "körtés lyukhímzéses", lobogós, nyakán és vállfoltján szabad rajzú hímzéses. Az ing felett zsinóros, pitykés, színes gombos gyapjúlajbi.
- Nyakában színes ragyogós pántlika nyakkendő.
- Sűrűn szedett gyolcsgatyája vége vendégrojtos.
- Előtte hímzett "surc", kötény, fekete, kézenkötött rojtos. A gatyakorcban ragyogóval és selyemrojttal díszített jegykendő.
- A lábán fekete bőrcsizma.

FOTÓK

Fotó: Okolicsányi Zoltán

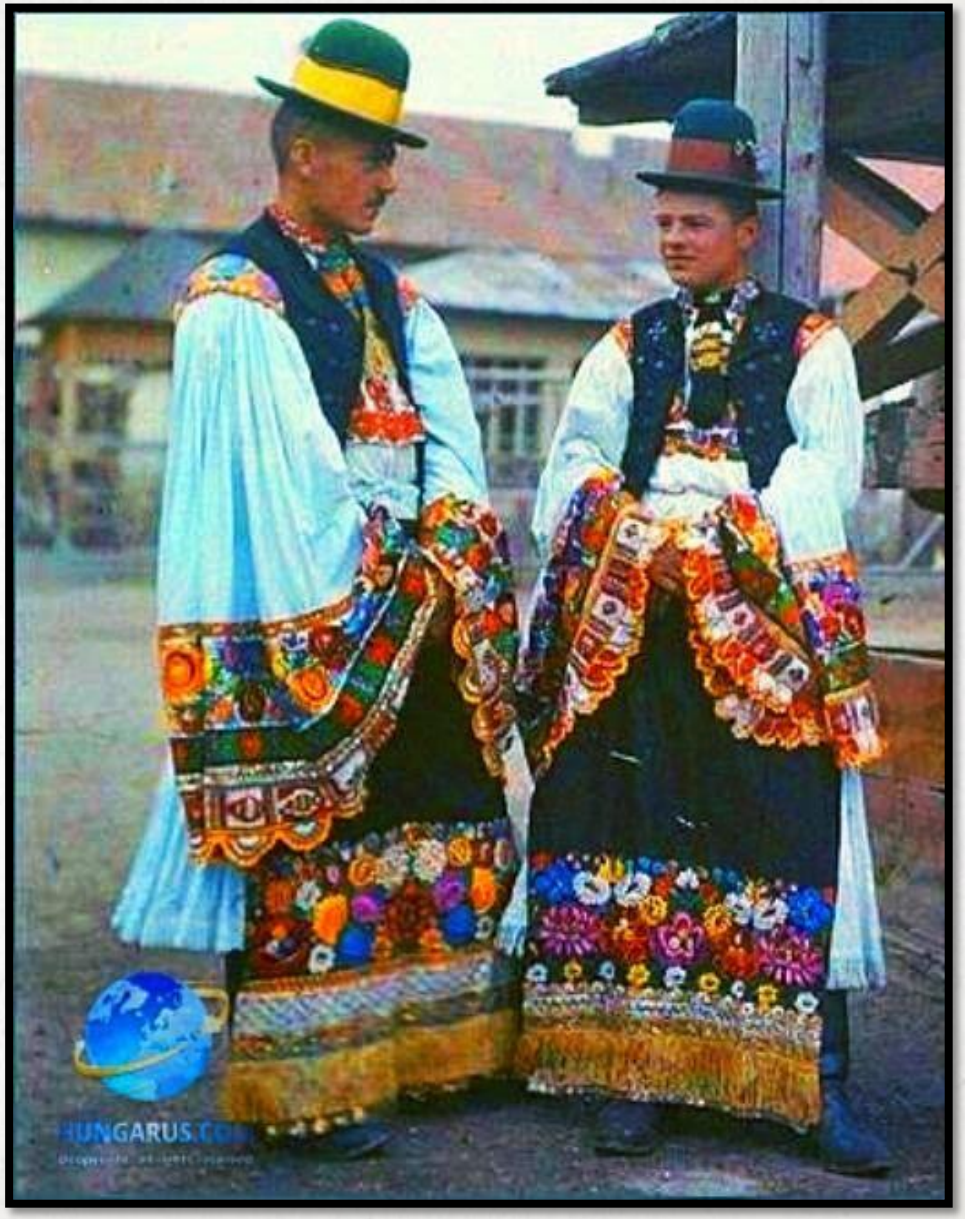
HUNGARUS

Mezőkövesdi népviselet

Mezőkövesdi népviselet.

MEGJEGYZÉSEK A CSOPORTOS SZÍNPADI ÖLTÖZÉK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

- Ha egy nagy csoportnak készítünk/készíttetünk viseleteket, igyekezzünk minél változatosabban válogatni a különböző darabokat.
- Pl. ne csak a legeslegdíszesebb ünnepi viseleteket készítessünk egy csoportnak.
- Ha többféle variáció és darab megjelenik a színpadon, úgy a nézőnek is izgalmasabb, színesebb és informatívabb is lesz az adott előadás.
- Ha a csoportban több korosztály is megjelenik, úgy is lehet variálni (mivel mást húz fel egy leány, mint egy asszony; pl. a hajviselet is más).
- Igyekezzünk kihasználni a koreográfián belüli eseményeket. Pl. ha egy lakodalmas részt jelenítenek meg koreográfián belül (és ha a csoport megteheti) akkor a menyasszonyi és vőlegényi viselet is megjelenhet a színpadon.
- Mindezek közben természetesen ügyelni kell arra, hogy a viseletek hűek legyenek az eredetiekhez képest.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

KÉSZÍTETTE: NYERS BAKÓ RAMÓNA